

[SIGNALEMENT]

Paul Van Velthoven, *Franstaligen tegen Vlamingen. Hoe België als natie mislukte*, Soesterberg, Uitgeverij Aspekt, 2012, (tweede herziene druk), 222 pp., ISBN 9789461531704.

Het gebeurt niet vaak dat een buitenlandse publicist zich waagt aan een overzicht van de ingewikkelde Belgische situatie en het is helemaal uitzonderlijk dat hij er een boek aan wijdt. De auteur, Paul Van Velthoven, is wel van Nederlandse origine maar studeerde Taal- en Letterkunde o.m. in Leuven en werkte als correspondent voor *De Standaard* en *De Tijd*. Hij kent zijn onderzoeksveld dus van nabij. Hij bestemde zijn studie voor zijn landgenoten die meestal met veel onbegrip de politieke peripetieën van hun buurland pogen te volgen. Vandaar wellicht ook de vreemde titel die hij zijn onderzoek meegaf: *'Franstaligen tegen Vlamingen'* waarmee hij op het eerste gezicht lijkt te suggereren dat Franstaligen en Vlamingen permanent op oorlogsvoet met elkaar stonden en staan, dat er geen Franstalige Vlamingen zijn en dat België als natie staat de totale mislukking nabij is.

Zijn inleiding verduidelijkt niet alles. Zo wil hij met zijn titel verwijzen naar een project dat in 1830 in liberale Franssprekende kringen als het oorspronkelijke project van België werd beschouwd, met name *"een land waarin de Franse taal als het bindmiddel bij uitstek en als een teken van burgerschap gold"*. Dat project zou de basis en de oorzaak uitmaken van de permanente conflicten die het land kenmerken en zou in de loop der jaren helemaal ondergesneeuwd geraken. Een stelling die voor betwisting vatbaar is. De auteur voegt er echter aan toe dat het *"spanningsveld niet uitsluitend mag teruggebracht worden tot verschillen in volksaard en taal, maar zelfs tot verschillen in religieus en politiek opzet"*. Een ander uitgangspunt strookt evenmin met de werkelijkheid. Volgens de auteur zou het rond 1830 met de Vlaamse volkstaal miserabel gesteld zijn: *"Het bestond uit een grote reeks van dialecten waarvan de sprekers elkaar onderling niet konden verstaan. Die moesten in hun contacten hun toevlucht wel nemen tot het Frans."* Het kan niet geloofwaardig worden dat de spreektaal tot begripsverwarring kon leiden. Er bestond echter een schrijftaal met een vrij algemeen karakter en iedere stad van enige omvang kende lang voor 1830 één of meer dag- of weekbladen waarvan de lectuur tot vandaag toe geen enkel probleem vergt. Wel kan niet betwist worden dat reeds rond 1840 vele belangrijke machtscentra in Vlaanderen van politieke, administratieve, juridische, economische of

culturele aard, in handen waren van Franssprekenden, niet alleen dus Walen maar ook van Franssprekende Vlamingen.

De verdere uiteenzetting van de bijna honderdvijftigjarige strijd die gevoerd werd om de taalverhoudingen in evenwicht te brengen, komt bij de auteur veel beter uit de verf. Hij wijst terecht op de verschuivingen die zich in die taalbeweging hebben voorgedaan, hoe ze geleidelijk een ruimere dimensie aannam en hoe ze het ontstaan van een Waalse tegenbeweging uitlokte. Hierbij maakt hij gebruik van de meest actuele studies ter zake. Algemeen gezien valt zijn betoog eerder schematisch uit voor wat de verschillende fasen tijdens de negentiende eeuw betreft, maar wint aan scherpte en grondigheid dichter naar de actualiteit toe.

[Romain Van Eenoo]
